

İSVEÇ ÜLKE RAPORU

(Yaş Meyve Sebze Sektörü Açısından)

ULUDAĞ İHRACATÇI BİRLİKLERİ GENEL SEKRETERLİĞİ
ARGE ŞUBESİ

2019

İÇİNDEKİLER

1. GENEL EKONOMİK DURUM	3
2. İSVEÇ'İN DIŞ TİCARETİ	6
3. TÜRKİYE İLE TİCARET	13
4. İSVEÇ'İN YAŞ MEYVE SEBZE SEKTÖRÜ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ	18
5.İŞ ADAMLARININ PAZARDA DİKKAT ETMESİ GEREKEN HUSUSLAR	22
KAYNAKLAR	23

İSVEÇ

Büyüme Oranı: %2,7 / **GSYİH:** 507.046 (milyon \$)/ **Nüfus:** 10.177.000 / **Başkent:** Stockholm

1. GENEL EKONOMİK DURUM

Yaklaşık 450.000 km² lik yüzölçümü ile alan bakımından Avrupa'nın en büyük ülkelerinden biri olan İsveç, 10 milyonu aşkın nüfusu ve nüfus yoğunluğu bakımından küçük ülkeler arasında yer almaktadır. Yüksek oranda dışa açıklık, oldukça gelişmiş bir iş dünyası ile özellikle hizmet alanında güçlü kamu payının varlığı, günümüzde İsveç ekonomisinin öne çıkan niteliklerini oluşturmaktadır.

1850 yılında Avrupa'nın kıyısında kalmış fakir bir tarım ülkesi konumundaki İsveç, 1970 yılında kişi başına düşen GSYİH bakımından dünyada üçüncü sıraya yükselmiştir. 1850-1970 döneminde İsveç, dünyanın en hızlı büyüyen ve kalkınan ülkelerinin başlarında gelmektedir.

Avrupa ülkelerine yönelik demir cevheri ve orman ürünleri ihracatı; eğitime yapılan yatırımlar; serbest girişimin desteklenmesi; demiryolları başta olmak üzere yabancı sermayeden faydalanmak suretiyle yapılan alt yapı yatırımları; liberal politikalar ile etkin bir bürokratik yapının tesisi bahse konu gelişmenin temelindeki önemli etmenlerdir.

Demir cevheri ve orman ürünleri, tarihsel olarak ülkenin başlıca doğal kaynaklarını oluşturmaktadır. 19. yy. sonlarından itibaren bu kaynakların gittikçe artan bir şekilde gelişmiş ürünlere dönüştürülmesi, ülkenin bugünkü ekonomik faaliyetlerinin de büyük ölçüde temelini teşkil eden sanayi sektörünün hızla gelişmesine imkan vermiştir.

İsveç imalat sanayi çok erken bir aşamada dışa açılmıştır. Dışa açılma mal ihracatı ile başlamış, daha sonra iç pazarın küçüklüğü nedeniyle sanayi şirketleri faaliyetlerini büyük ölçüde yurt dışına taşımışlardır. Başta finans olmak üzere hizmet sektörünün dışa açılmasıyla günümüzde İsveç dünyanın en dışa açık ülkelerinden biri konumundadır.

İsveç, Dünya GSYİH sıralamasında 23ncü, UNDP İnsani Gelişim Endeksinde 4. Dünya Ekonomik Forumu Küresel Rekabet Edebilirlik Endeksinde 8., Dünya Bankası Kolay İş Yapılabilirlik Sıralamasında 190 ülke arasında 10ncu, The Heritage Foundation Ekonomik Serbestlik Endeksinde de 15. sırada yer almaktadır (2018).

Ekonomik Yapı

19. yy. ortalarına kadar tamamen bir tarım ülkesi konumunda olan İsveç'te günümüzde tarım, ormancılık ve balıkçılık sektörü, gerek GSYİH gerekse toplam istihdam içerisinde yaklaşık % 2 civarında bir paya sahiptir. Ülke topraklarının sadece % 10'u tarıma elverişli olmasına rağmen İsveç, tarım ihtiyacının % 80'ini kendi kendine karşılayabilmektedir.

Hayvancılık başlıca üretim faaliyeti olup, tarımsal üretim imkanları ülkenin kuzey ve güney bölgeleri arasında oldukça büyük farklılık arz etmekte ve buğday başta olmak üzere hububat ağırlıklı olan üretim büyük ölçüde ülkenin orta ve güney bölümlerinde gerçekleştirilmektedir. Süt ve süt ürünleri İsveç tarımında merkezi bir role sahiptir.

Tüm gelişmiş ülkelerde olduğu gibi İsveç'te de GSYİH içinde sanayi imalatının payı giderek azalırken, hizmet sektörünün payı artmıştır. Bununla birlikte imalat sanayi, İsveç ekonomisi bakımından büyük bir öneme sahip olup, İsveç hizmet sektörünün önemli bir kısmı ülkenin sanayi altyapısı ile yakından ilintilidir. 2017 yılı itibarıyla GSYİH içerisinde sanayinin payı % 33 olarak gerçekleşmiştir. Sanayi sektöründe çalışan işçi sayısı ise toplam işgücünün % 12'sini oluşturmaktadır.

İmalat sanayiinde toplam üretimin büyük bölümünü kimyasal ürünler, metal ve metal mamulleri, orman ve kağıt ürünleri, makine ekipmanları, motorlu taşıtlar ve bilgisayar, elektronik ve optik cihazlar sanayi oluşturmaktadır.

Başlangıçta, İsveç ekonomisinin bel kemiği olan tarım, ormancılık ve balıkçılık sektörünün 20. yüzyılın başlarından itibaren zamanla ekonomiye olan katkısı azalmıştır. 1900'lu yıllardan itibaren ekonomide ön plana çıkan imalat, maden ve inşaat sanayinin 1990'lı yıllara kadar ekonomiye olan katkısı artmıştır. 1990'lı yıllardan itibaren dünyadaki tüm gelişmiş ülkelerde olduğu gibi katma değeri diğer sektörlerle göre en fazla olan hizmet sektörü, İsveç ekonomisinde önemini arttırmıştır.

GSYİH'nın % 65'ini ve toplam istihdamın da % 86'sını oluşturan hizmet sektörü, ülke ihracatının da önemli bir kısmını oluşturmaktadır. Bilgi ve iletişim teknolojisinin güçlü sektörlerden biri haline geldiği İsveç, kablosuz iletişim, yazılım geliştirme, mikroelektronik alanlarında dünyada lider ülkeler arasındadır.

İsveç oldukça gelişmiş ve yüksek standartlarda bir ulaştırma ve iletişim altyapısına sahiptir. Telekomünikasyon altyapısı bakımından İsveç dünyanın en gelişmiş ülkeleri arasında yer almaktadır. Sabit telefon hattı, mobil telefon, kişisel bilgisayar, internet ve genişbant kullanımı son derece yaygındır. Yaklaşık 10 milyon nüfuslu ülkede kişisel ve iş amaçlı internet erişimi 7 milyona yaklaşmış olup, evlerin % 90'ından fazlasında bilgisayar bulunmaktadır.

Ekonomik Performans

1991-1993 yılları arasında 20.yüzyılın en büyük durgunluğuna şahit olan İsveç ekonomisi 1994 yılından sonra hızlı bir toparlanma sürecine girerek, 2000 yılına kadar yıllık ortalama % 3,4 oranında bir büyüme gerçekleştirmiştir. 2001 yılında özellikle bilgi teknolojisi sektörünün en çok etkilendiği küresel kriz nedeniyle yine bir daralmaya maruz kalmıştır. 2008 yılına gelindiğinde yaşanan küresel krizin etkisi 2010 yılından itibaren ortadan kaldırılmıştır.

İsveç'in resmi ekonomi politikasını oluşturan başlıca unsurlar arasında istikrarlı bir kamu maliyesi, düşük enflasyon, geniş kapsamlı yeniden bölüşüm politikası, yüksek vergi sistemi ve kayıtlı işsizliği düşük tutmaya yönelik olarak hizmet içi eğitimi de içeren çok yönlü işgücü piyasası politikası yer almaktadır.

İstikrarlı bir kamu maliyesi oluşturmak için kamu gelirlerini arttırarak giderleri azaltma yoluna giden İsveç, bu hedefine ulaşmak için sağlık, emeklilik, konut teşviki, çocuk ödeneği gibi harcamaların düşürülmesine yönelik bir dizi ekonomik tasarruf programları

ile başta bankacılık, kamu hizmetleri ve telekomünikasyon olmak üzere, bazı sektörleri özelleştirme yoluna gitmiştir.

Özellikle 2001–2002 yıllarında kamu maliyesini iyileştirmek amacıyla vergi oranlarında yapılan artış ile uygulanan yüksek vergi oranları, 2006 yılından sonra işsizlik oranını düşürmek ve işgücünü teşvik etmek amacıyla tekrar düzenlenmiştir.

İşsizlik oranının ülke çapında azaltılması amacıyla öncelikli olarak ekonomik büyüme ve işgücü talebini arttırma hedeflenmiştir. İsveç yönetimi, bunun yanında daha kaliteli ve verimli işgücü sağlamaya yönelik eğitim programlarının desteklenmesi, çeşitli kamu sektörlerinde daha fazla istihdam yaratılması, işsiz gençlere yönelik staj programlarının hazırlanması ve yine işgücünü teşvik etmek için vergi muafiyeti ya da vergi indiriminin sağlanması gibi teşvik programları uygulamaktadır.

İhracat odaklı bir ekonomiye sahip olan İsveç'te, faiz ve vergi oranlarının düşürülmesi ile oluşan olumlu etki sayesinde hem iç hem de dış talebin artması, 2008 küresel krizinin çabuk atlatılmasını sağlamıştır. 2010 yılından itibaren İsveç ekonomisinin hızlı bir toparlanma sürecine giren İsveç ekonomisi, 2010 yılında en hızlı büyüyen ülkeler arasında ilk sıralara yükselmiş, 2011 yılından itibaren ise büyümenin devam ettiği ancak büyüme hızının yavaşladığı gözlenmiştir.

Merkez Bankası deflasyon baskılarını yakından takip etmekte ve genişlemeci para politikasını devam ettirmektedir. İsveç'te fiyatlar ve ücretler geçmiş birkaç yıldır çok az artmakta ve ülkenin rekabet gücünü desteklemeye yardımcı olmaktadır.

İsveç'in 2017 yılı itibariyle toplam GSYİH'sı 539 milyar dolar ve kişi başına düşen GSYİH'sı ise 53.218 dolar olarak gerçekleşmiştir.

2016'da % 3,2 olan GSYİH büyüme, 2017'de biraz azalarak % 2,4 olarak gerçekleşmiştir. Özellikle inşaat sektöründeki yatırımların etkisi ile ekonomik büyümenin benzer oranlarda devam etmesi beklenmektedir.

2017 yılı GSYİH, % 1,6 tarım, % 33 sanayi, % 65,4 hizmetler üretiminden oluşmuştur.

İsveç'te 2017 yılında enflasyon % 1,8, işsizlik ise % 6,7 oranında gerçekleşmiştir.

Küresel ekonomik büyüme İsveçli imalatçıların ihracatını daha da artırmakta ve içeride ekonomik büyümeye yardımcı olmaktadır. İç pazarın küçüklüğü nedeniyle dış ticaret ülke ekonomisinde hayati bir öneme sahiptir. Bu itibarla İsveç, dışa açıklık oranı yüksek ekonomilerinden birisidir. Dünya Ticaret Örgütü verilerine göre İsveç'in, 2017 yılı dünya mal ihracatı ve ithalatındaki payı sırasıyla % 0,9 (32nci) ve % 0,9 (30ncu) olup, dünya ticari hizmetler ihracatında 20nci, ithalatında ise 23ncü olduğu görülmektedir.

Kısa ve orta dönemde İsveç ekonomisinin öncelikli konularının artan ev fiyatlarını engellemek ve göçmenleri işgücü piyasasına entegre etmek olacağı görülmektedir.

2. İSVEÇ'İN DIŞ TİCARETİ

İç pazarın küçüklüğü nedeniyle dış ticaret ülke ekonomisinde hayati bir öneme sahiptir.

İsveç 2017 yılında bir önceki seneye göre dış ticaret hacminde % 9,8'lik bir artış yaşayarak, 153,1 milyar \$'lık ihracat, 154 milyar \$'lık ithalat gerçekleştirmiştir.

Elektrikli ve elektronik makineler ve ekipmanları, haberleşme cihazları, elektronik cihazlar, binek otomobiller, otomotiv ürünleri parça ve aksesuarları, kamyonlar, kağıt, karton ve bunlardan mamul eşya, ilaçlar, mineral yakıtlar ve yağlar, demir-çelik, tıbbi alet ve aparatları, balıklar, ortopedik aletler, adrenal korteks hormonu ihraç edilen başlıca ürünlerdir.

Çok katlı kraft kağıt ve karton, adrenal korteks hormonu, votka ve böbreküstü bezi hormonlarını içeren ilaçlar ihracatında dünya birincisidir (Trade Map).

İsveç'in 2017 yılı ihracatında ilk beş ülke; Almanya, Norveç, Finlandiya, Danimarka ve ABD olmuştur.

Makineler, elektrikli makineler ile elektronik cihazlar, petrol, kömür, doğal gaz ve ürünleri, kara taşıtları, plastik ve plastik ürünler, ilaçlar, optik cihazlar, dizel kamyonlar, bakır cevheri, dizel motorlu otomobil, dizel motor parçaları, elektronik entegre devreleri, bakır alaşım, iş makinası parçaları, taşınabilir dijital bilgisayar, otomotiv ürünleri parça ve aksesuarları ithal edilen başlıca ürünlerdir.

Taşıt veya tarım, orman ve iş makinalarında kullanılan kauçuktan dış lastik ithalatında, paslanmaz çelik ve paslanmaz çelikten yarı mamul ihracatında, paslanmaz çelikten yassı ve soğuk haddelenmiş mamul ithalatında dünya birincisidir (Trade Map).

2017 yılında bir önceki seneye göre % 9,1 artışla 154 milyar dolar ithalat yapan İsveç'in ilk beş tedarikçi ülkesi; Almanya, Hollanda, Norveç, Danimarka ve Çin olmuştur.

Tablo 1. İsveç'in Yıllara Göre Dış Ticareti (Milyar Dolar)

	2013	2014	2015	2016	2017
İhracat	167,5	164,4	140,1	139,6	153,1
İthalat	160,6	162,2	138	140,7	153,9
Dış Ticaret Hacmi	327,1	327,8	278,1	280,3	307,0
Dış Ticaret Dengesi	7,9	1,8	2,1	1,1	0,8

Kaynak: Ticaret Bakanlığı Ülke Masaları

Tablo 2: İsveç'in Başlıca Ürünler İtibari ile İhracatı (1000 \$)

GTİP NO	GTİP TANIMI	2016	2017	2016-2017 Değişim %
	Genel Toplam	139.456.199	153.149.848	9,8
8703	Otomobil, steysin vagonlar, yarış arabaları	7.468.527	9.007.843	20,6
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	6.504.083	7.735.606	18,9
3004	Tedavide/korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	5.599.983	6.175.193	10,3
8708	Kara taşıtları için aksam, parçaları	5.038.952	5.649.295	12,1
8517	Telli telefon-telgraf için elektrikli cihazlar	5.436.158	4.583.226	-15,7
0302	Balık (taze/soğutulmuş)	3.466.741	3.184.229	-8,1
4407	Uzunlamasına kesilmiş, biçilmiş ağaç; kalın >=6 mm	2.852.275	3.073.210	7,7
4810	Bir/iki yüzü kaolin, inorganik madde sıvanmış kağıtlar	2.783.098	2.781.730	-0,0
8408	Dizel, yarı dizel motorlar (hava basıncı ile ateşlenen, pistonlu)	2.255.402	2.360.947	4,7
2601	Demir cevherleri ve konsantreleri	1.608.815	2.273.825	41,3
8701	Traktörler	1.492.190	2.213.458	48,3
4804	Kraft kağıt/kartonlar-sıvanmamış-rulo veya tabaka halinde	2.043.507	2.125.559	4,0
8471	Otomatik bilgi işlem makineleri, üniteleri	1.429.822	1.738.148	21,6
4703	Sodali ve sülfatlı odun hamuru	1.600.663	1.682.014	5,1
8704	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	1.467.544	1.669.681	13,8
8431	Ağır iş makine ve cihazlarının aksamı, parçaları	1.345.524	1.490.958	10,8
4802	Sıvanmamış kağıt ve karton (perfore edilmemiş kart ve şeritler)	1.319.319	1.387.636	5,2
9403	Diğer mobilyalar vb. aksam, parçaları	1.315.980	1.357.485	3,2
8504	Elektrik transformatörleri, statik konvertisörler, endüktörler	945.278	1.236.466	30,8
7219	Paslanmaz çelikten yassı hadde mamulü (600mm den geniş)	1.039.838	1.211.433	16,5
3002	İnsan ve hayvan kanı, serum, aşı, toksin vb. ürünler	1.213.898	1.191.278	-1,9
7225	Alaşımli çeliklerden yassı hadde mamulü (genişlik 600mm.den çok)	1.016.929	1.159.999	14,1
8411	Turbojetler, turbo-propeller, diğer gaz türbinleri	1.162.291	1.155.239	-0,6
2716	Elektrik enerjisi	840.890	1.117.412	32,9
8427	Forkliftler; kaldırma, istifleme tertibatlı şaryolar	996.846	1.078.323	8,2

8544	İzole edilmiş tel, kablo; diğer izole edilmiş elektrik iletkenleri; fiber optik k	764.998	1.075.365	40,6
8419	Isı değişikliği yöntemi ile maddeleri işlemek için cihazlar	981.023	1.045.882	6,6
3901	Etilen polimerleri (ilk şekillerde)	921.080	1.034.857	12,4
8707	Kara taşıtları için karoserileri	898.633	940.026	4,6
8479	Kendine özgü fonksiyonlu makine ve cihazlar	811.080	858.277	5,8
8421	Santrifüjle çalışan kurutma, filtre, arıtma cihazları	744.160	824.636	10,8
8528	Televizyon alıcıları, video monitörleri ve projektörler	747.806	815.908	9,1
8422	Yıkama, temizleme, kurutma, doldurma vb. işler için makine, cihaz	714.124	780.879	9,3
9027	Fiziksel, kimyasal tahlillere mahsus cihazlar, mikrotomlar	718.943	766.907	6,7
8413	Sıvılar için pompalar, sıvı elevatörleri	738.868	763.321	3,3
2937	Hormonlar, vb. öncelikle hormon olarak kullanılan türevleri	896.494	738.334	-17,6
7403	Arıtılmış bakır, işlenmemiş bakır alaşımları	440.980	724.111	64,2
3926	Plastikten diğer eşya	609.599	690.919	13,3
8401	Nükleer reaktörler, kartuşları-yanıcı elemanlar	651.266	680.457	4,5
8481	Muslukçu, borucu eşyası-basınç düşürücü, termostatik valf dahil	655.230	679.929	3,8

Kaynak: Ticaret Bakanlığı Ülke Masaları

Tablo 3: İsveç'in Başlıca Ürünler İtibari ile İthalatı (1000 \$)

GTİP NO	GTİP TANIMI	2016	2017	2016-2017 Değişim %
	Genel Toplam	141.101.223	153.912.251	9,1
8517	Telli telefon-telgraf için elektrikli cihazlar	6.081.167	5.833.041	-4,1
8471	Otomatik bilgi işlem makineleri, üniteleri	3.042.456	3.494.212	14,8
302	Balık (taze/soğutulmuş)	3.514.512	3.228.778	-8,1
3004	Tedavide/korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	2.738.105	2.623.142	-4,2
8704	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	1.501.097	1.601.228	6,7
8528	Televizyon alıcıları, video monitörleri ve projektörler	1.169.747	1.307.891	11,8
3002	İnsan ve hayvan kanı, serum, aşı, toksin vb. ürünler	1.163.492	1.244.018	6,9
9403	Diğer mobilyalar vb. aksam, parçaları	1.158.659	1.237.323	6,8
8409	İçten yanmalı, pistonlu motorların aksam-parçaları	1.095.392	1.210.482	10,5
8544	İzole edilmiş tel, kablo, diğer izole edilmiş elektrik iletkenleri, fiber optik kablolar	958.674	1.130.614	17,9
4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	881.086	991.548	12,5
8431	Ağır iş makine ve cihazlarının aksamı, parçaları	800.498	961.204	20,1
8483	Transmisyon milleri, kranklar, yatak kovanları, dişliler, çarklar	706.497	878.063	24,3
7210	Demir/çelik yassı mamul, kaplı, sıvanmış (600mm.den geniş)	696.718	875.957	25,7
8414	Hava-vakum pompası, hava/gaz kompresörü, vantilatör, aspiratör	734.311	866.272	18
9018	Tıp, cerrahi, dişçilik, veterinerlik alet ve cihazları	827.434	850.898	2,8
8536	Gerilimi 1000 voltu geçmeyen elektrik devresi teçhizatı	787.026	812.461	3,2

9401	Oturmaya mahsus mobilyalar, aksam-parçaları	714.735	800.377	12
8413	Sıvılar için pompalar, sıvı elevatörleri	706.771	781.843	10,6
8481	Muslukçu, borucu eşyası-basınç düşürücü, termostatik valf dahil	694.381	777.870	12
304	Balık filetoları ve diğer balıkçıkları (taze/soğutulmuş/dondurulmuş)	741.227	765.145	3,2
8504	Elektrik transformatörleri, statik konvertisörler, endüktörler	719.634	760.025	5,6
7225	Alaşımlı çeliklerden yassı hadde mamulü (genişlik 600mm.den çok)	469.629	739.486	57,5
9405	Diğer aydınlatma cihazları, lambalar, ışıklı tabela, plaka vb.	698.051	733.010	5
2204	Taze üzüm şarabı (kuvvetlendirilmiş şaraplar dahil)üzüm sırası	710.184	726.073	2,2
3926	Plastikten diğer eşya	656.343	703.904	7,2
3901	Etilen polimerleri (ilk şekillerde)	652.703	689.816	5,7
8516	Elektrikli su ısıtıcıları, elektrotermik cihazlar (şofbenler)	604.484	669.947	10,8
8418	Buzdolapları, dondurucular, soğutucular, ısı pompaları	619.256	668.985	8
8421	Santrifüjle çalışan kurutma, filtre, arıtma cihazları	582.422	660.024	13,3
406	Peynir ve lor	565.667	657.911	16,3
2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	556.076	638.920	14,9
8518	Mikrofon, hoparlör, kulaklık, ses yükseltici setler, mesnetleri	504.833	627.264	24,3
8479	Kendine özgü fonksiyonlu makine ve cihazlar	529.930	626.427	18,2
8443	Matbaacılığa mahsus baskı makineleri, yardımcı makineler	652.370	618.341	-5,2
7308	Demir/çelikten inşaat ve aksamı	474.068	587.822	24

Kaynak: Ticaret Bakanlığı Ülke Masaları

Tablo 4: İsveç'in Başlıca Ülkeler İtibari ile İhracatı (1000 \$)

ÜLKELER	2016	2017	2016-2017 Değişim %
Dünya	139.456.199	153.149.848	9,8
Almanya	14.226.030	16.357.475	15,0
Norveç	14.120.878	15.453.149	9,4
Finlandiya	9.409.297	10.523.037	11,8
Danimarka	9.691.538	10.446.115	7,8
ABD	9.801.526	10.075.328	2,8
Birleşik Krallık	8.176.774	9.271.336	13,4
Hollanda	7.457.820	8.287.681	11,1
Çin	5.336.194	6.813.479	27,7
Belçika	6.343.595	6.520.529	2,8
Fransa	6.049.852	6.275.357	3,7
Polonya	4.471.804	4.602.081	2,9
İtalya	3.687.855	4.049.472	9,8
İspanya	2.691.674	2.918.057	8,4
Japonya	2.058.063	2.241.970	8,9
Rusya Federasyonu	1.658.598	2.138.747	28,9
Avustralya	1.466.967	1.664.842	13,5
İsviçre	1.657.628	1.635.537	-1,3
Türkiye	1.326.019	1.577.120	18,9
Avusturya	1.151.641	1.407.217	22,2
G. Kore	1.373.889	1.396.903	1,7
Estonya	1.113.480	1.272.942	14,3
Çek Cum.	1.118.546	1.262.347	12,9
Kanada	1.206.392	1.169.317	-3,1
Hindistan	1.001.301	1.154.512	15,3
Suudi Arabistan	1.079.629	1.078.225	-0,1
Litvanya	896.159	967.593	8,0
Brezilya	779.555	835.584	7,2
Portekiz	740.381	761.427	2,8
G. AfrikaCum.	677.312	735.241	8,6
Singapur	607.992	731.972	20,4
Mısır	738.132	731.047	-1,0
B.A.E.	662.072	721.549	9,0
Meksika	666.877	717.342	7,6
Macaristan	615.774	696.240	13,1
İrlanda	785.030	590.244	-24,8
Tayland	620.021	520.159	-16,1
İran	261.497	507.618	94,1
Tayvan	445.424	479.616	7,7
Hong Kong	537.833	464.685	-13,6

Kaynak: Ticaret Bakanlığı Ülke Masaları

Tablo 5: İsveç'in Başlıca Ülkeler İtibari ile İthalatı (1000 \$)

ÜLKELER	2016	2017	2016-2017 Değişim %
Dünya	141.101.223	153.912.251	9,1
Almanya	26.527.010	28.728.039	8,3
Hollanda	12.158.073	13.630.449	12,1
Norveç	11.641.174	11.765.086	1,1
Danimarka	10.724.925	11.057.809	3,1
Çin	6.516.080	8.417.507	29,2
Birleşik Krallık	7.297.459	7.865.650	7,8
Finlandiya	6.409.704	7.257.038	13,2
Belçika	6.692.220	7.152.267	6,9
Fransa	5.739.621	6.027.972	5,0
Polonya	5.195.475	5.991.807	15,3
İtalya	4.577.894	5.028.749	9,8
Rusya Federasyonu	3.708.878	4.476.767	20,7
ABD	3.728.402	3.774.554	1,2
Çek Cum.	2.061.208	2.229.789	8,2
İspanya	1.893.473	2.158.522	14,0
Avusturya	1.771.018	1.950.150	10,1
Estonya	2.177.656	1.806.558	-17,0
Japonya	1.334.685	1.694.763	27,0
Macaristan	1.179.745	1.494.141	26,6
İrlanda	1.520.458	1.485.784	-2,3
Litvanya	1.213.769	1.373.185	13,1
Türkiye	1.242.715	1.270.931	2,3
Nijerya	662.565	1.218.580	83,9
Vietnam	998.388	1.173.490	17,5
İsviçre	1.100.713	1.113.658	1,2
Slovakya	1.082.292	1.052.323	-2,8
G. Kore	848.297	957.076	12,8
Tayvan	680.654	785.372	15,4
Hindistan	696.857	755.550	8,4
Letonya	751.677	724.194	-3,7
Brezilya	519.067	535.712	3,2
Tayland	449.014	529.305	17,9
Portekiz	537.129	518.558	-3,5
Bangladeş	457.438	493.456	7,9
Kanada	468.219	488.093	4,2
Romanya	454.098	429.095	-5,5
Malezya	323.891	423.023	30,6
Venezuela	293.870	378.520	28,8
Lüksemburg	299.093	321.300	7,4

Kaynak: Ticaret Bakanlığı Ülke Masaları

3. TÜRKİYE İLE TİCARET

Tablo 6. Türkiye – İsveç Dış Ticaret Göstergeleri (Milyon Dolar)

Yıllar	İhracat	İthalat	Hacim	Denge
2012	1.275	2.135	3.410	-860
2013	1.149	2.046	3.195	-897
2014	1.320	2.015	3.335	-695
2015	1.189	1.585	2.774	-396
2016	1.216	1.478	2.695	-262
2016 (1-6)	588,02	769,05	1.357	-181
2017 (1-6)	699,95	829,84	1.530	-130

Kaynak: Ticaret Bakanlığı Ülke Masaları

Türkiye'nin İsveç'e ihracatında yıllar itibariyle değişiklik göstermekte olup en çok ihracat 1,3 milyar dolar ile 2014 yılında, en çok ithalat ise 2012 yılında 2,1 milyar dolar olarak gerçekleştirilmiştir. **2016 yılında İsveç'e yönelik ihracatımız 1,2 milyar dolar, ithalatımız ise 1,4 milyar dolar** düzeyinde gerçekleşmiş olup, ihracatın ithalatı karşılama oranı %82 olmuştur (Tablo 6).

Türkiye'nin İsveç'e İhracatında Başlıca Ürünler (1000 \$)

GTİP NO	GTİP TANIMI	2017	2018	2017-2018 Değişim %
	Genel Toplam	1.414.292	1.480.501	4,7
8703	Otomobil, steysin vagonlar, yarış arabaları	314.710	334.718	6,4
8704	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	61.136	77.921	27,5
6204	Kadın/kız çocuk için takım, takım elbise, ceket vs.	42.007	53.206	26,7
2610	Krom cevherleri ve konsantreleri	58.053	51.007	-12,1
8418	Buzdolapları, dondurucular, soğutucular, ısı pompaları	45.778	48.679	6,3
8708	Kara taşıtları için aksam, parçaları	49.256	47.651	-3,3
8450	Çamaşır yıkama makineleri	32.917	40.448	22,9

8528	Televizyon alıcıları, video monitörleri ve projektörler	45.255	39.342	-13,1
6109	Tişört, fanila, diğer iç giyim eşyası (örme)	36.721	35.556	-3,2
6115	Çorap; külotlu, kısa; uzun konçlu, soketler (örme)	34.359	33.459	-2,6
7202	Ferro alyajlar	18.086	23.934	32,3
6104	Kadın/kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, pantolon vs. (örme)	21.016	22.893	8,9
7326	Demir/çelikten diğer eşya	13.130	21.678	65,1
6110	Kazak, süveter, hırka, yelek vb. Eşya (örme)	23.287	21.408	-8,1
5702	Dokunmuş halılar, yer kaplamaları (kilim, sumak, karaman vb.)	21.330	18.028	-15,5
8431	Ağır iş makine ve cihazlarının aksamı, parçaları	14.460	17.180	18,8
8422	Yıkama, temizleme, kurutma, doldurma vb. işler için makine, cihaz	14.101	16.047	13,8
2603	Bakır cevherleri ve konsantreleri	28.976	15.995	-44,8
4009	Vulkanize edilmiş kauçuktan boru ve hortumlar ve donanımları	9.448	15.027	59,0
6203	Erkek/erkek çocuk için takım, takım elbise, ceket vs.	14.242	13.461	-5,5
8516	Elektrikli su ısıtıcıları, elektrotermik cihazlar (şofbenler)	13.724	13.355	-2,7
8451	Dokuma maddelerini yıkama, kurutma, ütüleme makine ve cihazları	9.927	12.252	23,4
7604	Alüminyum çubuk ve profiller	9.418	12.093	28,4
4016	Vulkanize kauçuktan diğer eşya	14.510	11.938	-17,7
8702	Toplu halde yolcu taşımağa mahsus motorlu taşıtlar	17.119	11.932	-30,3
6206	Kadın/kız çocuk için gömlek, bluz, vs.	9.609	10.762	12,0
3920	Plastikten diğer levha, yaprak, pelikül ve lamalar	12.001	10.249	-14,6
6907	Karo, küpler vb. eşya-cilasız/sırsız seramikten	9.458	10.072	6,5
6302	Yatak çarşafı, masa örtüleri, tuvalet, mutfak bezleri	11.421	9.944	-12,9

6106	Kadın/kız çocuk için bluz, gömlek, gömlek; bluz (örme)	12.434	9.913	-20,3
7318	Demir/çelikten cıvata, somun, tavan halkası, vida, perçin, pim vb.	9.055	9.896	9,3
2008	Başka yerinde belirtilmeyen meyve ve yenilen diğer bitki parçaları konserveleri	13.861	9.549	-31,1
4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	8.555	9.185	7,4
4819	Kağıt/karton vb. esaslı kutu, kılıf, torba vb. eşya	7.281	8.531	17,2
7610	Alüminyum inşaat ve aksamı	7.799	7.627	-2,2
9018	Tıp, cerrahi, dişçilik, veterinerlik alet ve cihazları	446	7.241	1,523,5
3923	Eşya taşıma ambalajı için plastik mamulleri, tıpa, kapak, kapsül	6.473	7.212	11,4
8537	Elektrik kontrol, dağıtım tabloları, mücehhez tablolar	7.987	7.020	-12,1
7411	Bakırdan ince ve kalın borular	5.752	6.697	16,4
6107	Erkek/erkek çocuk için iç ve gece giyim eşyası (örme)	9.143	6.685	-26,9

Kaynak: Ticaret Bakanlığı Ülke Masaları

Türkiye'nin İsveç'ten İthalatında Başlıca Ürünler (1000 \$)

GTİP NO	GTİP TANIMI	2017	2018	2017-2018 Değişim %
	Genel Toplam	1.776.955	1.730.728	-2,6
2601	Demir cevherleri ve konsantreleri	207.176	221.400	6,9
4810	Bir/iki yüzü kaolin, inorganik madde sıvanmış kağıtlar	140.459	142.646	1,6
7204	Demir/çelik döküntü ve hurdaları, bunların külçeleri	79.115	119.361	50,9
3004	Tedavide/korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	93.894	82.577	-12,1
8421	Santrifüjle çalışan kurutma, filtre, arıtma cihazları	47.662	76.461	60,4
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	35.766	67.505	88,7
4703	Sodali ve sülfatlı odun hamuru	99.937	63.782	-36,2

7225	Alaşımlı çeliklerden yassı hadde mamulü (genişlik 600mm.den çok)	55.868	59.467	6,4
8703	Otomobil, steysin vagonlar, yarış arabaları	52.137	45.731	-12,3
4804	Kraft kağıt/kartonlar-sıvanmamış-rulo veya tabaka halinde	39.523	39.713	0,5
8429	Dozerler, greyder, skreyper, ekskavatör, küreyici, yükleyici vb.	53.604	32.755	-38,9
3904	Vinil klorür/halojenli diğer olefin polimerleri (ilk şekilde)	43.703	29.714	-32,0
3901	Etilen polimerleri (ilk şekillerde)	62.138	26.207	-57,8
8479	Kendine özgü fonksiyonlu makine ve cihazlar	26.606	25.417	-4,5
8704	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	14.102	25.250	79,1
8475	Elektrik/elektronik ampul, tüp, valf montaj makineleri	9.096	21.164	132,7
8431	Ağır iş makine ve cihazlarının aksamı, parçaları	20.642	20.384	-1,2
4802	Sıvanmamış kağıt ve karton (perfore edilmemiş kart ve şeritler)	16.953	20.018	18,1
7228	Alaşımlı çelikten çubuk, profil, içi boş sondaj çubukları	16.454	16.020	-2,6
7108	Altın (ham, yarı işlenmiş, pudra halinde)	1.851	14.710	694,7
8430	Toprak, maden, cevheri taşıma, ayırma, seçme vb. İş makineleri	27.173	13.994	-48,5
8408	Dizel, yarı dizel motorlar (hava basıncı ile ateşlenen, pistonlu)	18.713	13.470	-28,0
8535	Gerilimi 1000 voltu geçen elektrik devresi teçhizatı	8.537	13.126	53,8
4811	Kağıt/karton, selüloz vatka ve selüloz liften tabakalar	9.830	12.829	30,5
7219	Paslanmaz çelikten yassı hadde mamulü (600mm den geniş)	16.570	12.483	-24,7
8708	Kara taşıtları için aksam, parçaları	13.975	12.092	-13,5
8413	Sıvılar için pompalar, sıvı elevatörleri	13.239	11.838	-10,6

2905	Asiklik alkoller vb. Halojenlenmiş, sülfolanmış, nitrolanmış/nitrozalanmış türevl	11.547	11.226	-2,8
8419	Isı değişikliği yöntemi ile maddeleri işlemek için cihazlar	9.594	10.969	14,3
3208	Sentetik polimerler esash; susuz ortamda eriyen/dağılan, boya ve vernik	10.361	10.727	3,5
8482	Her nevi rulmanlar	10.504	9.935	-5,4
8483	Transmisyon milleri, kranklar, yatak kovanları, dişliler, çarklar	6.096	9.827	61,2
3918	Plastikten yer kaplamaları-duvar ve tavan kaplamaları dahil	9.424	9.237	-2,0
8441	Kağıt hamuru, kağıt işleme, kesme makine ve cihazları	2.563	8.800	243,3
8427	Forkliftler; kaldırma, istifleme tertibatlı şaryolar	6.823	8.149	19,4
4801	Gazete kağıdı (rulo veya tabaka)	12.428	7.966	-35,9
9021	Ortopedik cihazlar, kırıklara mahsus cihazlar, işitme cihazı vb.	7.929	7.881	-0,6
8209	Aletler için monte edilmemiş levha, çubuk, uç vb. (sermetlerden)	6.552	7.559	15,4
1107	Malt	2.619	7.397	182,4
9018	Tıp, cerrahi, dişçilik, veterinerlik alet ve cihazları	11.957	7.239	-39,5

Kaynak: Ticaret Bakanlığı Ülke Masaları

4. İSVEÇ'İN YAŞ MEYVE SEBZE SEKTÖRÜ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Tablo 7. İsveç Ürün Grubu Bazında Yaş Meyve Sebze Sektörü İthalatı (İlk 15 Ürün, 1000 USD)

		2015	2016	2017
GTİP	ÜRÜN AÇIKLAMASI	1000 USD	1000 USD	1000 USD
	Genel Toplam	1.550.306	1.549.034	1.592.639
80390	Muz (Plantain Hariç); Taze Veya Kurutulmuş	189.722	177.237	181.175
70200	Domates (taze veya dondurulmuş)	163.201	165.319	168.939
80810	Taze Elmalar	97.317	93.762	99.048
70960	Biberler- Capsicum veya Pimenta cinsi meyveler	70.747	72.352	71.518
80440	Avokado (Taze/Kurutulmuş)	52.256	63.307	71.292
80610	Taze Üzümler	64.962	60.937	66.993
80510	Portakal (Taze veya Kurutulmuş)	68.041	69.362	65.990
70700	Hıyarlar ve Kornişonlar (Taze/Dondurulmuş)	43.051	48.247	50.477
70999	Diğer sebzeler (taze veya soğutulmuş)	34.954	40.089	47.249
80550	Limon ve tatlı limon (taze/kurutulmuş)	36.611	48.257	42.668
80522	Klemantin	0	0	42.328
70511	Baş Marul (Taze/Dondurulmuş)	37.467	33.949	37.299
80830	Taze Armutlar	36.127	32.117	34.544
80212	Kabuksuz Badem	59.092	43.166	31.626
70951	Agaricus cinsi mantarlar	25.501	28.363	30.498

Kaynak: Trademap

Trademap verilerine göre, İsveç'in Yaş Meyve Sebze ithalatı 2015-2017 yıllarında 1,5 milyar dolar seviyesinde gerçekleşmiştir (Tablo 7).

Tablo 8. İsveç Ülke Bazında Yaş Meyve Sebze Sektörü İthalatı, 2012-2016 (İlk 30 Ülke, 1000 USD)

	2015	2016	2017
ÜLKELER	1000 USD	1000 USD	1000 USD
Dünya	1.550.306	1.549.034	1.592.639
Hollanda	429.393	432.237	440.774
İspanya	322.254	325.992	334.119
Almanya	118.200	122.812	122.576
İtalya	116.073	120.967	119.836
Danimarka	90.880	91.915	92.678
Belçika	79.241	70.865	69.542
Ekvador	43.465	33.238	56.110
Fransa	36.688	34.955	43.224
Dominik Cumhuriyeti	36.001	58.426	41.627
Polonya	22.921	26.540	35.006
Kosta Rika	28.628	30.891	34.608
Amerika Birleşik Devletleri	43.928	33.241	21.507
Türkiye	17.085	15.375	17.149
Fas	15.471	17.364	16.820
Birleşik Krallık	14.702	12.531	14.775
Güney Afrika	13.201	11.640	11.568
Yunanistan	11.461	12.729	11.275
Vietnam	6.786	9.691	11.229
Litvanya	9.180	10.004	10.569
Şili	6.428	7.933	8.528
İsrail	6.031	4.899	8.012
Kolombiya	103	2.731	6.846
Arjantin	6.486	4.555	5.306
Brezilya	2.479	2.546	5.017
Portekiz	3.734	3.367	4.691
Finlandiya	6.466	5.109	4.342
Mısır	2.694	3.631	4.106
Tayland	2.522	3.396	4.061
Yeni Zelanda	3.957	3.332	3.483
Hindistan	2.643	3.022	3.127

Kaynak: Trademap

Trademap verilerine göre, İsveç'in 2017 yılında en fazla YMS ithalatı yaptığı ülkeler değer bazında sıralama göre; Hollanda, İspanya ve Almanya olup, Türkiye 13. Sırada yer almaktadır (Tablo 8).

Türkiye ve UYMSİB - İsveç Yaş Meyve Sebze İhracatı Verileri

Tablo 9. Türkiye Geneli Yaş Meyve Sebze Sektörü İsveç İhracatı Verileri

	2017	2018	DEĞİŞİM
ÜRÜN GRUBU	FOB USD	FOB USD	FOB USD
KİRAZ.VİŞNE	5.403.470	4.292.770	-21%
NAR	1.492.298	2.100.562	41%
BİBER	1.497.440	1.631.900	9%
KABAK	368.578	446.330	21%
LİMON	138.511	425.861	207%
DOMATES	313.296	410.693	31%
PATLICAN	282.099	335.281	19%
ÜZÜM	262.125	271.379	4%
ERİK	190.537	237.910	25%
MANDARİN	13.624	216.981	1.493%
HIYAR.KORNIŞON	197.251	203.210	3%
KAVUN	88.783	152.111	71%
DİĞER SEBZELER	122.259	140.417	15%
AYVA	110.525	135.986	23%
LAHANA	60.064	116.841	95%
ARMUT	13.680	103.404	656%
KARPUZ	0	95.346	
HURMA	2.730	87.985	3.123%
İNCİR	126.627	85.194	-33%
DİĞER TAZE MEYVELER	39.723	64.222	62%
ÇAY	25.426	54.240	113%
HAVUÇ.TURP	32.301	53.829	67%
KESTANE	12.371	41.566	236%
KAYISI	54.165	39.894	-26%
ŞEFTALİ	4.227	34.750	722%
PORTAKAL	1.310	29.559	2.156%
FASULYE	16.808	18.376	9%
ISPANAK	9.093	17.559	93%
GREYFURT	0	14.047	
ELMA	0	10.384	
DİĞER BAKLAGİLLER	2.665	8.251	210%
MAYDANOZ	1.750	7.258	315%
MANTAR	12.460	6.544	-47%
MARUL.HİNDİBA	48.749	3.560	-93%
ÇİLEK	1.069	0	-100%
KARNABAHAAR	3.950	0	-100%
PIRASA	344	0	-100%
GENEL TOPLAM	10.950.308	11.894.201	9%

Kaynak: Uludağ İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği (UİB)

Türkiye Yaş Meyve Sebze Sektörü 2018 yılı İsveç'e ihracatı, bir önceki yıla göre +%9 oranında artışla 11,8 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir (Tablo 9). İsveç, bu dönemde ihracat yapılan ülkeler arasında 26. sırada yer almaktadır.

Tablo 10. UYMSİB İsveç İhracatı Verileri

	2017	2018	DEĞİŞİM
ÜRÜN GRUBU	FOB USD	FOB USD	FOB USD
KİRAZ.VİŞNE	2.938.751	1.411.533	-52%
SİYAH ZEYTİN	491.463	599.522	22%
NAR	250.661	311.314	24%
YEŞİL ZEYTİN	29.619	8.119	-73%
BİBER	0	5.508	
LAHANA	0	1.585	
PATLICAN	0	1.509	
KABAK	0	1.198	
ERİK	0	1.174	
KAVUN	0	1.157	
HIYAR.KORNIŞON	0	479	
İNCİR	46.186	0	-100%
GENEL TOPLAM	3.756.681	2.343.098	-38%

Kaynak: Uludağ İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği (UİB)

UYMSİB 2018 yılı İsveç'e ihracatı, bir önceki yılın aynı dönemine göre %-38 oranında düşüşle 2,3 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir (Tablo 10). İsveç, bu dönemde ihracat yapılan ülkeler arasında 10. sırada yer almaktadır.

5. İŞADAMLARININ PAZARDA DİKKAT ETMESİ GEREKEN HUSUSLAR

Ticareti Etkileyen Kültürel Faktörler

İsveçliler detaylara önem veren bir toplumdur. İsveç'te kendinizi kabul ettirebilmeniz için ince detaylara dikkat edilmesi, planlanmış ve mantıklı organize edilmiş bir teklifle gitmeye özen gösterilmesinde fayda vardır.

İsveçliler, sosyal veya iş konusunda gerçekleştirilen toplantılara geç gidilmemesi konusunda hassastır. Randevuların çok önceden ayarlanmasında fayda vardır.

Toplantılar için en uygun zaman dilimi 9:00-10:00 veya 14:00-16:00 arasındaki zaman dilimidir. İsveçlilerin büyük bir çoğunluğu İngilizce bilmekte ve konuşmaktadır. Görüşmeye bolca kartvizit götürülmesi oldukça faydalıdır.

Para Kullanımı

Para birimi olarak, 1873 yılından beri İsveç Kronu kullanılmaktadır. 1995 yılında AB'ne üyeliği kabul edilen İsveç'te, yapılan halk oylaması sonucu AB ortak para birimi Avro'nun kullanılması reddedilmiştir. İsveç Kronu 1.000, 500, 100, 50 ve 20'liklik banknotlar halinde, basılmaktadır. Kredi kartları genellikle alışveriş merkezi ve restoranlarda geçerlidir.

Pasaport ve Vize Uygulaması

Umuma Mahsus Pasaport hamilleri vizeye tabidir. Diplomatik, Hizmet ve Hususi Pasaport hamilleri ise, 180 gün içinde 90 günü aşmamak kaydıyla, İsveç'e yapacakları seyahatlerinde vizeden muaftır. (www.mfa.gov.tr) İsveç Schengen'e üye bir ülkedir.

Kullanılan Lisan

İsveç'te en çok konuşulan dil, Kuzey Cermen dili olan ve Danca, Norveççe gibi dillerle yakın akraba olan İsveççedir. Ülkedeki nüfusun çok az bir oranı kadar da Fince konuşulmaktadır. Halkın büyük kısmı başta İngilizce olmak üzere birkaç yabancı dil bilmektedir.

Ulaşım

İsveç'te ulaşım imkanları oldukça gelişmiş ve çok çeşitlidir. İsveç'te hava trafiğinin en yoğun olduğu alanlar, başta Arlanda havaalanı olmak üzere, Stokholm'de Bromma, Skavsta, Göteborg'da Şehir ve Landvetter havaalanlarıdır. THY'nın İstanbul'dan Stokholm'e ve Göteborg'a düzenli uçak seferleri bulunmaktadır. En önemli limanları ise Stokholm, Malmö, Göteborg'dur. Gelişmiş bir raylı ulaşım sistemine sahip olan İsveç'te en önemli tren yolları Stokholm ve Göteborg'da mevcuttur. Metro ise Stokholm'de bulunmaktadır.

Telefon Kodları

İsveç ile telefon ya da faks yoluyla iletişim kurmak için uluslararası telefon kodu +46'dır. Başkent Stokholm'ün telefon kodu 8 Göteborg'un ise 31'dir. Yaygın olarak kullanılan telefon kulübelerinde ise paranın yanısıra telefon kartları geçmektedir.

KAYNAKLAR

1. Ticaret Bakanlığı (www.ticaret.gov.tr)
2. Uludağ İhracatçı Birlikleri (www.uib.org.tr)
3. Trademap (www.trademap.org)

YASAL UYARI Bu rapor Birliğimiz uzmanları tarafından güvenilir olduğuna inanılan kamuya açık kaynaklardan elde edilen bilgiler kullanılmak suretiyle, sadece bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır. Bu rapor ve içindeki bilgilerin kullanılması nedeniyle doğrudan veya dolaylı olarak oluşacak zararlardan Birliğimiz hiçbir şekilde sorumluluk kabul etmemektedir. Birliğimizin yazılı izni alınmaksızın herhangi bir kişi tarafından, herhangi bir amaçla, kısmen veya tamamen çoğaltılamaz, dağıtılamaz veya yayımlanamaz. Tüm haklarımız saklıdır.